

“Escòcia és un país de contradiccions: salvatge i profundament intel·lectual”

ENTREVISTA A

Oriol Gracià periodista i autor d'“Escòcia. Viatge al país del whisky, els castells i la boira”

Tortosa Joan Josep Carot

El periodista i escriptor Oriol Gracià (Campredó, 1982) acaba de publicar “Escòcia. Viatge al país del whisky, els castells i la boira” (Editorial Pòrtic), el seu primer llibre. Fruit de més de vint anys de viatges i estades al país, l'obra proposa una mirada que va més enllà dels tòpics i les rutes turístiques per a aprofundir en la història, la cultura i la identitat escoceses.

Quan comença la seua relació amb Escòcia?

Va començar de manera força casual, l'any 2003. Vaig contactar amb una agència de treball de Barcelona perquè volia passar un estiu al Regne Unit, millorar l'anglès i treballar. Me van oferir una feina de cambrer en un poble del nord d'Escòcia, prop d'Aberdeen. La veritat és que aleshores no sabia pràcticament res del país. Vaig acabar anant a Braemar, un poble d'uns 800 habitants situat al cor de les Highlands, que és gairebé el prototip del poble escocès que tots imagem.

Quan va decidir convertir les seues experiències al país en un llibre?

La idea va prendre forma durant la pandèmia. Aquella primera estada del 2003 me va permetre descobrir el país, tot i que treballava moltes hores. Després hi vaig tornar diverses vegades. El 2009, per a cobrir el Festival Internacional de Teatre d'Edimburg, i entre el 2013 i el 2014, per a seguir informativament el referèndum d'independència per al diari Ara. Amb els anys vaig anar acumulant articles, notes i experiències. Durant la pandèmia vaig pensar que tot aquell material podia convertir-se en un llibre. Els articles en són el germen, però el resultat final és una obra completament nova i molt més desenvolupada.

El subtítol parla del país del whisky, els castells i la boira. Escòcia és realment això?

Oriol Gracià, al passeig de l'avinguda de Lleida de Tortosa. /CEDIDA

És evident que respon a una imatge molt associada al país. De fet, l'editor volia un títol molt directe. Jo preferia titular-lo *Un glop de whisky*, perquè considero que el whisky és una bona metàfora del caràcter escocès. Té una part salvatge, tehlrica, gairebé indòmita, però també una dimensió sofisticada, refinada i erudita. Els escocesos compartixen esta dualitat. D'una banda, la imatge dels guerrers de les Highlands; de l'altra, una tradició intel·lectual i cultural molt sòlida.

Per això defineix Escòcia com un país de contradiccions?

Sí. Té esta combinació entre allò

salvatge i allò profundament intel·lectual. També hi ha un contrast molt marcat entre el món urbà i el rural. Ciutats com Glasgow, Stirling, Edimburg o Dundee representen la tradició industrial i urbana, mentre que el nord i les illes ofereixen una realitat completament diferent, amb territoris molt poc poblats, gairebé remots, i una relació molt intensa amb el paisatge.

El llibre no és una guia turística.

No. Pot donar pistes al lector, però no era la meua intenció escriure una guia. Els grans atractius turístics, com el castell d'Edimburg o el llac Ness, ja són fàcilment accessi-

bles per a qualsevol visitant. El que m'interessava era explicar d'on surt la identitat escocesa, per què els escocesos són com són i com han construït el seu imaginari col·lectiu. És una invitació a entendre el país des de dins.

OBJECTIU

“El llibre que he escrit és una invitació a entendre Escòcia des de dins”

CONTINGUT

“Hi ha capítols dedicats a la literatura, a l'art, a la indústria i també a la gastronomia”

Quines similituds i diferències ha trobat entre Escòcia i Catalunya?

Les comparacions sempre són delicades, però hi ha aspectes interessants. Una de les coses que més me va sorprendre va ser la relació entre la identitat escocesa i la monarquia britànica. A Braemar, que és a pocs quilòmetres de Balmoral Castle, per exemple, se celebren els Highland Games, una de les expressions més visibles de la cultura tradicional escocesa, i des del segle XIX la família reial hi té una presència destacada. Me sorprenia veure com moltes persones se podien sentir profundament escoceses i, alhora, molt monàrquiques. A Catalunya, la relació entre identitat nacional i monarquia espanyola és molt diferent. També hi ha diferències pel que fa a la llengua. Aquí la llengua és un element central de la identitat. A Escòcia, en canvi, se pot ser plenament escocès sense parlar gaèlic ni reivindicar-lo.

Quina és la situació actual del gaèlic?

És una llengua molt minoritària. S'estima que l'entén aproximada-

ment un 5 % de la població i que només l'utilitza habitualment un 1 %. La pressió de l'anglès és enorme. A l'illa de Skye vaig visitar un centre universitari especialitzat en l'ensenyament del gaèlic i vaig tindre la sensació que, en molts casos, s'estudia gairebé com el llatí. També existix el *scots* [escocès], una varietat lingüística que alguns consideren una llengua diferenciada i que històricament va tindre molta més presència. Però ni el gaèlic ni el *scots* han aconseguit consolidar-se com a llengües d'ús generalitzat.

El llibre inclou vint-i-tres relats. N'hi ha algun que destacaria especialment?

És difícil triar-ne un. Hi ha capítols dedicats a la literatura, a la gastronomia, a l'art, a la indústria o a la història. En realitat, la literatura articula bona part del llibre. Escòcia és un país que també s'ha construït a través dels escriptors que l'han explicat. La imatge romàntica que tenim del país —les muntanyes, els llacs, els castells i les boires— deu molt a les novel·les de Walter Scott, com *Waverley*, *Rob Roy* o *Ivanhoe*. Esta visió va contribuir a popularitzar Escòcia arreu d'Europa, però també va deixar en segon pla altres realitats del país.

La gastronomia és un altre dels temes que aborda. Què el va sorprendre més?

Me va sorprendre que, tot i ser un país envoltat de mar, el peix no tinga una presència destacada en l'alimentació quotidiana. En general, mengen força malament. És un país que es va industrialitzar molt aviat i això també va influir en els hàbits alimentaris, que han perdut part de la tradició familiar. És habitual recórrer a menjar preparat o precuïnat, i això té conseqüències evidents en la salut pública. Escòcia registra alguns dels índexs més elevats d'obesitat i de problemes relacionats amb l'alcohol d'Europa. Ara bé, també hi ha excepcions. En llocs concrets se pot trobar una cuina tradicional basada en productes locals, peix fresc,